

Intervju 7 Gaardvikne.

105917

arnfinn1 5.5
CD ROM okkupasjonen
lyd

Intervju med Arnfinn Vik

Begynnelsen

Hvorfor ble du frontkjemper?
(hvorfor)

Nei, det var fordi vi mente at vi måtte ha en norsk hær å forsvare oss med. Vi måtte gjenvinne vår frihet og selvstendighet, for å si det ganske kort og greit. Det var litt vanskelig å si det akkurat i det øyeblikk, men det var en langsiktig tanke at først måtte vi opparbeide kyndighet og kunnskaper i det militære. Vi måtte vise at vi kunne slå fra oss mot noe som vi kunne betrakte uten videre som en fiende, nemlig kommunismen, eller bolsjevismen.

Hvordan ble du frontkjemper?
(starten01)

Til å begynne med så gikk det kun på opprettelsen av en norsk hær. Jeg hadde jo begynt på befalsskole, og hadde til hensikt å gå videre på krigsskole, for å bli norsk offiser. Det var den naturlige veien hvis du ville det. Så ble krigen slutt.

Og du gjorde hva?
(starten02)

Det kom et brev til meg fra oberst Sundlo da AT skulle begynne, hvor han sier at nå må du melde deg. Han anbefalte meg å melde meg til AT offisersskole på Gausdal, fordi det tydeligvis var begynnelsen på en ny norsk hær. Halvparten av de som møtte der, var tidligere norske offiserer. Resten var unge, idealistiske AT-tilhengere og resten var NS-folk, en tredjepart eller noe sånt. Miljøet var jo både og, litt kamp mellom NS og de andre. NS-gutta prøvde å påvirke de andre til å slutte seg til. Det var noen som gjorde det, blant annet jeg. Meldte meg inn da.

Hvordan tok du mot Quislings appell om å melde seg til den norske Legion?
(start03)

Så var vi ute i Arbeidstjenesten. Jeg havnet oppe i Hatfjellsdal, langt ifra folk og vanskelig med kommunikasjoner. Så kom da appellen om å melde seg til Legionen, og jeg meldte meg med en gang. Jeg fikk en telefon fra Sundlo, som sa at nå blir det i alle fall ny norsk hær!

Appellen gikk jo den gangen også ut på at nå skulle vi til Finland. Det var ny norsk hær som skulle settes inn i Finland, med norske offiserer og norske uniformer, og med finsk toppladelse. Dette var jo kanskje det vi hadde drømt om under vinterkrigen, men hvor vi ikke fikk lov å melde oss

Hvordan reagerte familien din på at du meldte deg som frivillig?

(familie1)

Min far han sa ingen ting. Han var mannfolk, og min nærmere familie på mannssiden sa heller noen ting. Jeg hadde en onkel, som forøvrig lever ennå. Han var lektor, og ble puttet inn og var i Kirkenes som fange. Jeg besøkte til og med hans familie i uniform under krigen, mens han satt på Kirkenes, og ble tatt vel imot.

Min mor fløy jo til grandonkel da, som var høyesterettsjustitiarius, da jeg meldte meg inn i NS, og lurte på om han ikke kunne hjelpe til så jeg ikke gjorde sånne dumheter. Men han svarte ganske kort og greit at Arnfinn er voksen og han kan bestemme selv hva han vil.

Hvordan ble du tatt imot etter krigen av samme slekta?

(familie2)

Da jeg kom til Oslo første gang, jeg hadde kone og små barn, og da var det familiefest. Den gangen var det årlig, og det var 100 stykker. Jeg kom litt sent. Alle de andre var allerede kommet. Jeg kommer inn av døra, rett fra fangeskapet. Det var i 1949. Så kom jeg inn, og da står han (grandonkel) fram fra mengden, kommer imot meg og stiller opp med ansikt mot hele familien forøvrig, som alle sammen var motstandsmenn, bevare meg vel. Da sto han gamle ulken fram og sa

- Her kommer Arnfinn med familie, ta vel imot han!

Bråk med de norske i Tyskland

Hvor gikk ferden for de frivillige i Legionen?

(starten04)

Før jeg ble sendt til Fallingbostel (i Tyskland), ble jeg først sendt til Torpo, oppsamlingsstedet for nye frivillige. Der ble vi ikledd uniformer. Den gangen var det bare norsk flagg på jakkeermet. Alle tyske tegn forøvrig var fjernet. Likevel så husker jeg at jeg hadde voldsom motvilje mot å ikle meg uniformen. Jeg hadde ikke noe lyst på den. Men måtte gjøre det da. Det viktigste var jo at vi kom avgårde. Vi trodde fremdeles at vi skulle til Finland.

Dette med norske flagg og norsk kommandospråk skulle jo etter hvert utvikle seg til å bli en riktig kampsak for de norske frivillige?

(norsk)

Da vi kom til Fallingbostel, var jo allerede de fleste norske merkene borte. Det var litt igjen, men tyske tegn på uniformene var kommet tilbake. De andre hadde nettopp avlegt denne eden, som jeg ikke fikk avlagt da. Det gikk stort sett på tysk eksersis, vi hørte jo at det i mellomtiden hadde vært visse forsøk på å gjennomføre norsk. Men vi skjønnte nesten alle, jeg også, at hvis vi skulle kjempe sammen med tyskerne, som det så ut i alle tilfelle, så var vi nødt til å tilpasse oss. Det gikk ikke an å operere som en enhet med et helt annet språk og andre uniformer osv. Så det aksepterte vi. Det viktigste var å få være med

og slåss!

Denne eden til Adolf Hitler ble det også bråk om?

(eden)

De resterende fikk avlagt ed. Da er det viktig å merke seg, at forut for edsavleggelsen i Fallingbostel, så hadde det gått en ganske hard diskusjon mellom nordmennene, både de sentrale i Oslo og de ledende der nede i Fallingbostel, og tyskerne på den andre siden. De nektet å avlegge ed til Hitler som Tysklands og nasjonalsosialistenes sjef eller noe slikt...jeg husker ikke helt. Det ble i hvert fall slik at edsavleggelsen ble gitt til Hitler som øverste Befehlshaver over de militære styrker, og til kamp mot bolsjevismen som det het. Det ble det begrenset til.

Hvordan var forholdet mellom NS og ikke-NS folk blant de frivillige?

(NSfolk)

I Legionen til å begynne med var det ganske store forskjell. Det var en del ivrige NS-folk som drev verving blant de frivillige. Faktum er at en av dem vervet, etter at vi kom til Fallingbostel, vervet han 3-400 nye medlemmer til NS av 7-800 mann. Det vil si at omtrent halvparten av dem som meldte seg, ikke var medlem i det hele tatt.

Ute ved fronten

Pratet dere mye politikk ute ved fronten?

(politikk1)

Praktisk talt ikke. Det var snakk om mat, tøy og varme og selvfølgelig det vi holdt på med. Men å snakke politikk og diskutere om det ene var bedre enn noe annet, nei det var minusaffære.

Deltok dere ikke politisk hjemme heller?

(politikk2)

Nei, det må være når noen kom hjem og de kom ut i et eller annet opptog eller en oppmarsj og da fikk en viss føling med hva det var de egentlig mente vi var med på.

Hvordan var ditt forhold til partiet NS?

(NS01)

Nei, jeg må ærlig innrømme at første gang jeg leste programmet, var lenge etter krigen. Jeg var ikke på et eneste NS-møte, på appeller eller noe slikt så lenge krigen varte. Men det var ikke tid til det heller. Jeg var i AT og etterpå i militær avdeling. Hvis jeg var hjemme på permisjon, traff jeg jo forskjellige. Men de fleste var familie, eller andre frontkamerater som tilfeldigvis var hjemme.

Var Waffen en gudløs og hedensk organisasjon? Noen episoder du husker?

(prest)

Legionen hadde en prest. Det var jo ikke vanlig i en SS-avdeling. Vi var egentlig gudløse. Stort sett så hadde vi ikke noen spesiell Gud i det hele tatt, de fleste. Men denne presten i Legionen... Vi var jo en frivillige avdeling og etter en masse leven med tyskerne var det tillatt at det skulle være prest der.

Han skulle forrette ved alle begravelsene, og dem var de jo nok av. Vi samlet gjerne sammen en to tre stykke i slengen. Sjelden flere, og de ble begravet samtidig. Men denne presten var jo noe fuktig, så av og til så lallet han litt mens han forrettet.

Da var det Quist, den gamle rytteroffiseren fra Norge og litt tøff i kjeften, som var til stede og presten hadde mistet både munn og mæle. Quist gikk fram og skjøv presten til stede; **“Hold deg unna prestefaen, dette er gutta mine, og dette skal jeg klare!”** sa han.

Hvordan foregikk egentlig begravelsen av falne kamerater ute i felten?

(begravelse)

Det var gjerne at vanligvis stilte det opp et lag, eller en tropp, alt etter hva som var tilgjengelig. De stilte seg opp og skjøt opp i lufta på kommando, etter at den høyeste tilstedeværende offiser hadde sagt et par ord.

Da var graven gjort i stand, og det var plantet en SS dødsrunne, med skråskåret bjerkeskive hvor det sto “SS-Rottenführer” eller hva det måtte være han var, og navnet. Så sto høyeste offiser fram, og vendt mot graven sier han: **“Han var en bra kar. Skyt!”** Ferdig med det!

I Finland

Du var kommanderende offiser i Den norske Skijegerbataljonen i Finland. Hvordan ble dere mottatt i Finland?

(Finland)

Da Skibataljonen kom til Finland, så ble vi først forlagt i Uleåborg. Der var vi i en treningsleir med vanlige brakker, om det var tyske eller finske vet jeg ikke. Drev øvelser der et par-tre måneder. Jeg hadde fått ganske mange rekrutter rett fra bondelandet, og vi samlet dem i Holmestrand. En del hadde vært med i skikompanet som Jonassen hadde året før, noen få kom enten fra Legionen, regiment Norge eller fra divisjon Wiking.

Hvordan var de finske soldatene?

(Finland2)

De var veldig allright. De egnet seg utmerket til den form for krigføring som var der oppe. Men de var utrolig mye reddere artilleri enn tyskerne var. Da vi

kom opp der, syntes vi de overdrev redselen for artillerioverfall. Vi var vant til nedenfra Leningrad og andre steder i Russland at artilleri var noe du ikke kunne gjøre med. Så vi la oss kanskje ned eller fant oss et eller annet granathull. Som oftest hadde vi liksom peiling når vi hørte lyden og vi visste om det falt langt nok unna så vi kunne gå videre.

Men så fort finnene hørte at de ble beskytt med artilleri, så fløy de fändenivold og gjemte seg.

Hvorfor det? Var de feige?

(Finland3)

Det hadde en fornuftig forklaring. Og det var det at artilleri i skog er mye mer ubehaglig enn artilleri på slett mark. Du vet aldri hvor det detonerer. Jeg selv ble jo f.eks. såret av artilleri som traff en bjørk rett bak ryggen på meg, og ble slått rett i bakken.

Du ble såret og kom hjem, men reiste du ut igjen?

(perm01)

Jeg ble såret 1.april 1944, blant annet. Ble sendt med fly til lasarett, lå sammen med masse amputerte. Ble sett på som hardt såret, men det gikk jo bra likevel. Sendt med lasarett-tog gjennom Sverige. Lå der på lasarett, men rømte derifra. Han legen, en Wehrmachtslege, holdt jo på så altfor lenge, syntes jeg. Jeg ville jo tilbake.

Hvordan gikk det?

(perm02)

Kom meg til Berlin og ble utstyrt der. Derifra ble jeg sendt hjem på perm. Andre dagen jeg var hjemme, fikk jeg se noen småunger på gata, og så klarte jeg ikke å styre meg. Reiste rett bort og sørget for billett tilbake. Fikk fly over Sverige og hjem til Finland igjen. Det var sånn følelse av at Åh! egentlig skal du være der borte og forsvare deg, så disse jævlene ikke kommer hit og gjør likedan med ungene og kjerringene våre som de gjør med alle mulig andre de får tak i!

Du var offiser.

Hvordan var forholdet mellom offiserer og soldater?

(ansvar)

Du følte et veldig ansvar for de du var sammen med. Det må bli slik, fordi når du er offiser, eller har ansvaret for andre, så går det jo på liv og død hele tiden. Når du er ute og treffer fienden på en eller andre måte, så kjenner du dine egne folk. Det kan være unge gutter, du vet at de er sønner av mødre hjemme i Norge. Du kommanderer dem frem dit, til høyre eller venstre, og resultatet er at de får en kule og ligger der...Du er ikke følelsesløs overfor sånt. Du får en voldsom ansvarsfølelse.

(berget meg)

Dagen etter kom jeg tilbake og måtte sende savnet- og falt-meldinger hjem til foreldre. Det var første jobben jeg hadde. Det fantes ikke en offiser igjen i kompaniet. Hele dagen satt jeg og skrev melding hjem til foreldre om at deres sønn var falt. Seksti stykker sendte jeg, fra det kompaniet. Det var det kompaniet som hadde de fleste falne. Der skulle jo jeg egentlig vært med, men det var det at jeg var såret tidligere som berget meg.

Tenkte du over at du som soldat i den tyske hær risikerte å komme i lamp mot andre nordmenn?
(nordmenn)

I hvert fall for mitt vedkommende var det vesentlig å komme på et sted hvor det ikke var andre nordmenn. For jeg hadde ikke noe lyst til kanskje å kanskje møte en fetter eller noe slikt og begynne å skyte på ham, selv om han kanskje hadde en annen politisk oppfatning den gangen,
Det fravek jeg jo på slutten, da jeg spurte om å bli overført til Divisjon Nord, som lå i Vogeserne på Vestfronten. Men det var vel kanskje det samme, for jeg hadde ikke lyst til å være med her i Norge, hvor du kunne risikere å komme i kamp med nordmenn.

De tyske soldatene. Var det noen hovedforskjeller på tyskere og nordmenn i felten?
(jernkors)

Det fantes en del offiserer som gikk løs på ting som de aldri burde gått løs på, ene og alene for å skaffe seg en eller annen utmerkelse. Dette med utmerkelse hos tyskerne var helt annerledes enn hos nordmennene. I alle fall slik det hadde vært i Norge. De som ikke hadde vært i kamp i Norge, eller hatt noe med norsk militær å gjøre, tilvendte seg veldig fort den mentaliteten at her skulle det være et kors og hva det måtte være, uansett...

Waffen SS

Waffen SS har i ettertid blitt erklært som en kriminell organisasjon og for å ha begått mange krigsforbrytelser. Hva er din mening om disse brskyldningene?

(Waffen1)

Alt dette fikk jo Waffen SS skylda for. Det viktigste som gjorde at Waffen SS ble tildelt skylda for en del slike ting, var sammenblandingen mellom Waffen SS og andre avdelinger av SS.

SS var jo en stor organisasjon som omfattet Geheime Staatspolizei (Gestapo), altså det hemmelige statspoliti. Det omfattet SicherheitsDienst (SD), som skulle ta vare på troppenes sikkerhet. Videre egne avdelinger for konsentrasjonsleire, og som ikke hadde noen ting med Waffen SS å gjøre.

Waffen SS var utgått fra de opprinnelige SS-avdelingene, men var underlagt Wehrmacht, altså den rent krigførende del av de tyske troppene.

Men flere Waffen SS-soldater og Waffen SS-offiserer ble etter krigen stilt for retten og dømt for

slike forbrytelser? For eksempel for **Malmedy**?

(Waffen2)

Til å begynne med ble de trukket for retten og dømt. Men bl.a denne Dickmann som var min inspeksjonssjef på krigsskolen (i Bad Tölz), og som var sjef for det (Malmedy), han ble jo frikjent i amerikansk militærrett senere.

Men det tok jo tid, det tok mange år. F.eks. **Malmedy**, hvor det var hundre som ble dømt til dødsstraff og lange fengselsstraffer, og ble fryktelig elendig behandlet gjennom mange år, de ble jo frikjent først i 1950 eller 52. Alle ble de frikjent, ingen ble dømt for noe av det de var blitt beskyldt for, og som hadde dannet grunnlag for at Waffen SS ble dømt som kriminell organisasjon!

Så ble det jo trukket fram andre, mindre ting som ikke ble bevist i det hele tatt.

Var det etter din mening ingen i Waffen SS som gjorde noe forbrytersk?

(Waffen3)

Enkelte av de Waffen SS offiserene og soldatene som ble såret under krig i Waffen SS, men som i sin tid mange år i forveien hadde utgått fra f.eks. en av disse vaktenhetene fra konsentrasjonsleire, og fordi de ikke var krigsdyktige etter de var såret, ble ført tilbake som midlertidige vakter i en eller annen leir, de ble kanskje trukket for retten og fikk skylden for noe.

Hvordan kan du være så sikker på at det ikke skjedde noe du ikke vet om?

(Waffen4)

Vi kjente jo navnet på hver eneste general i alle disse avdelingene. Etter hvert ble det jo flere og flere frivillige, til og med russere. Alle sammen gikk inn i Waffen SS, for dette var jo paraplyorganisasjonen for alle frivillige. Så etter hvert tapte vi oversikten. Men så lenge vi klarte å følge med, så visste vi hvor alle offiserene holdt til, til og med hvilket frontavsnitt de var på. Vi visste en masse.

Jeg mener helt klart at hvis det hadde skjedd slike ting, altså mer enn vi kunne akseptere, så hadde vi visst det!

Men i krigens slutfase, hvor fanger og andre sultet?

(Waffen5)

Vi visste at det var ganske tøft og hardt, men ikke slik som det ble fortalt etterpå! På slutten kunne vi godt tenke oss at det kanskje var det, fordi alle kommunikasjonene ble ødelagt av bombing, maten kom ikke fram og det ble vanskeligere med mat til soldatene og til folk i det hele tatt. Så valgte de å gi det til soldatene som kjempet i stedet for å sende det til andre som ikke kjempet. På den måten ble det kanskje vanskeligheter enkelte steder. Så måtte de ut på lange strevsomme marsjer for å komme unna russerne.

Hadde dere ikke noe kontakt med det vanlige SS (Allgemeine SS) i de hele tatt?

(Allgemeine)

Allgemeine? Nei, ikke på noe annen måte enn at vi under utdannelsen i Tölz fikk besøk av noen fra Allgemeine SS avdeling Hauptamt i Berlin, som foretok en del skallemålinger og slikt noe. De vraket en tre-fire stykker, og de andre fikk anledning til å melde seg inn i Allgemeine SS. Men vi andre syntes det var dumme greier....

Hva med bøkene til Sven Hazel, har du lest dem? Kjenner du igjen det frontlivet han beskriver?

(Hassel)

Det blir jo mer sånne Stallone-historier det da, eventyrhistorier... Men det er sikkert mye av det som har hendt, om det høres aldri så vanvittig ut mye av det, så er det nok en hel del av det som sikkert kan ha hendt ett eller sted. Men ikke at samme menneske har opplevd det samme om igjen og omi igjen slik som hos ham.

Skjebner i krigens siste fase

Etter at dere kom tilbake til Norge høsten 1944, etter å ha marsjert sammen med tyskerne gjennom hele Nordfinland, hva gjorde dere da?

(slutten)

Vi hadde ikke meldt oss til å sloss i Norge. Det kunne vi etter vår mening risikere hvis vi ble her, selv om de aldri så mye sa at vi ikke skulle gjøre det. Da møtte vi Quisling, for min del for første gang. Han så litt medtatt ut husker jeg, synes jeg da, i forhold til de bildene jeg hadde sett av ham.

Hvordan gikk møtet med Quisling?

(slutten2)

Vi var tre mann som møtte opp hos Quisling, etter at vi skriftlig hadde søkt om å bli overført til Divisjon Nord, som var den divisjonen vi tilhørte i Finland. Divisjonen lå da i Vogueserne i Tyskland så langt vi visste. Den ble forøvrig fullstendig ødelagt der nedde, det var ingen ting igjen av den da krigen sluttet.

(slutten2b)

Han innrømmet først at krigen gikk mot slutten. Det var veldig uvanlig, selv om vi nå var i februar. Det var det første. Så sier han at han hadde bruk for krigserfarne tropper, soldater og offiserer, for å holde styr på norske forhold når det gikk mot avslutningen av krigen. Ikke fordi han trodde det skulle bli noe galt i forholdet til de som nå ville komme hit, men fordi han var redd for at tyskerne under avslutningen kunne finne på å sprengte norske industrianlegg, havneanlegg osv i luften.

Ba han dere om noe spesielt?

(slutten3)

Så ba han oss innstendig om å bli, og mente at vi måtte passe oss så vi ikke kom i noe konflikt med norske motstandsfolk. Jeg meldte meg og ble, men de to andre reiste nedover.

Hvilken skjebne fikk de?

(berlin01)

Den ene ble med i Nordtyskland, ved Stargard, under tilbakemarsjen gjennom Pommern, med ganske kraftige kamper, ved Frankfurt ander Oder osv. Den andre var med og sloss blant de aller siste på Rikskanselliets trapp, da russerne stormet Berlin. Sammen med franske frivillige. Det var franske, det var nordmenn, og det var han islendingen, Bjørnson, sønn av presidenten på Island og et par stykker til. Jeg tror det også var en svenske der. Det som var så rart, var at det ikke var en eneste rikstysker der. Det var germanske frivillige som forsvarte Rikskanselliets trapp! Der ble han tatt til fange.

Hvordan gikk det videre med ham?

(Berlin2)

Han kom hjem etter russisk fangeskap sommeren 1947. Da var han, ikke 47 men 37 kilo tung! Jeg kjente ham nesten ikke igjen. Da varte det ikke lenge før han ble puttet inn igjen! Så han hadde det hardt en stund...

Tilbakeblikk

Hvordan vil du karakterisere livet i Waffen SS?

(kamerater1)

Nei, det var veldig fint det. Det tror jeg er den flotteste avdelingen som noen sinne har eksistert, militært sett. Det var et utrolig kameratskap. I motsetning til i Wehrmacht, og særlig i Norge, var Waffen SS en utrolig demokratisk formasjon hvor alle sammen var likeverdige. Du følte at du var likeverdig, du følte at offiserene, når de var ferdig med tjenesten eller kanskje under femminutten under øvelsene, kunne sette seg ned og tenne en røyk sammen med deg og prate om helt alminnelige ting. Du kunne gå ut sammen med dem om kvelden, på teater eller hva det skulle være. Du kunne være kompis opå alle måter. Ute ved fronten var du hundre prosent sikker på at de var der bestandig...

Hva mener du med det?

(kamerater2)

De som var over deg, de var i nærheten, de gjorde innsats akkurat som deg. Det var ikke noen som ble sendt fram for å ofre seg eller gjøre noe for andre. Hvis noen av våre kom i knipe, holdt på å bli tatt til fange eller at sårede lå igjen i ingenmannsland, så var de ikke snakk om annet enn at minst en offiser gikk frivillig ut for å ta han inn. Selv om de ville bli skutt underveis, så gikk det ut.

Den sikkerheten som enhver frivillig og enhver SS-offiser hadde, den tror jeg var helt spesiell! Jeg kan ikke tenke meg noen steder hvor noen ofret seg slik

for kameratene, uansett grad, som der.

Hva var de egentlige grunnene til at du ble frivillig?
(motiver)

Det var en slags sikkerhet vi hadde dette, at vi slåss for finnene. Finnene var ikke i kamp med noen av de allierte. Det var en ting, selv om vi ikke tenkte så mye på det. Men vi var skandinaver, vi hadde tidligere tenkt at vi skulle hjelpe dem i Vinterkrigen. Det fikk vi ikke lov til. Nå bød det seg en anledning til å gå inn og det var positivt for Norge, for vi holdt kommunistene og bolsjevismen så langt unna som mulig.

Kan du tenke deg andre grunner?
(motiver2)

Jeg kan jo ta fram negative sider som spilte inn. Vi hadde opplevd krigen i Norge, hvor vi med minimale midler ble sendt i krig mot en fullutrustet, sterk fiende, nærmest som slakteroffer.

På toppen av det hele; de samme som kommanderte oss dit, de stakk av. De hadde ført en dårlig forsvarspolitik på forhånd, og vi hadde ikke den minste lyst til å reise dit og slåss for dem en gang til. Ikke tale om!

Ja, hvordan så dere på Nygaardsvold og den norske regjeringen i London?
(Nygaard)

Når du tenker på politiske motiver hos de frivillige, og jeg påstår at de fleste er blitt mer politisk etterpå enn de var den gang eller før de meldte seg, så må en også tenke på hva som var motivene for de som dømte oss. Fordi de gikk jo ut av krigen i Norge som de desidert største taperne. I tillegg til det var de rømlinger, de stakk av med halen mellom beina! De forlangte til å begynne med ikke stort, men så fort de kom til snøs og samling, begynte de å forlange at vi skulle komme over dit og slåss videre for dem. Det var det ikke mange av de som hadde vært med her i Norge som hadde lyst på. Stemningen i 1940 og utover i 41 var så amper mot Nygaardsvold-regjeringen og de som var i London, at det var et absolutt fåtall som prøvde å komme seg dit.

Har dette noen sammenheng med, eller følger for rettsoppgjøret etter krigen?
(oppgjør2)

Så opparbeidet de under krigen en stadig større og større mulighet for å ta igjen, f.eks. i slutten av 1944 da de innførte Landssvikanordningen, som skulle være midlet for å virkelig vise folk hvem som bestemte og hvem som var seierherre etterpå. I 1945 da de kom, så var det ikke snakk om å få noe gehør for våre meninger. Da var det bare om å gjøre å få fastslått hardest og best mulig at det var helt andre mennesker enn de som hadde gjort feil i 1940 og seinere. Og det har de jo klart da.